

Bostadsutskottets betänkande

1983/84: 32

om bostadsbidrag m. m. (prop. 1983/84: 100 delvis och prop. 1983/84: 150 delvis)

1 Propositionerna

Regeringen har i proposition 1983/84: 100 bilaga 13 (bostadsdepartementet) under litt. B 7 (s. 53–57) föreslagit riksdagen att till Bostadsbidrag m. m. för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 530 000 000 kr.

Regeringen har i proposition 1983/84: 150 bilaga 5 (bostadsdepartementet) under avsnitt 2.2 (s. 6–9) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de ändringar i fråga om de övre hyresgränserna för statskommunalt bostadsbidrag som i regeringsprotokollet förordats,
2. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om ändrade inkomstgränser för statliga och statskommunala bostadsbidrag,
3. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om åldersgränsen för statligt bostadsbidrag,
4. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om underskott i förvärvskälla samt förlustavdrag i samband med inkomstprövningen av statligt och statskommunalt bostadsbidrag,
5. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om beräkningen av förmögenhet i samband med inkomstprövningen av statligt och statskommunalt bostadsbidrag,
6. till Bostadsbidrag m. m. för budgetåret 1984/85 utöver vad som har föreslagits i prop. 1983/84: 100 bil. 13, under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 78 000 000 kr.

2 Motionerna

I detta betänkande behandlar utskottet

dels de under allmänna motionstiden väckta motionerna 1983/84:

573 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari hemställs

1. att riksdagen godkänner vad i motionen förordats
 - a) om att studiemedel inte skall utgöra bidragsgrundande inkomst,
 - b) om ändrade inkomstgränser,
 - c) om ändrade övre hyresgränser,
2. att riksdagen till Bostadsbidrag m. m. (bil. 13, B 7) för budgetåret 1984/85 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 335 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag om 1 865 000 000 kr.,

1058 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen beslutar om en avveckling av bostadsbidraget till hushåll utan barn fr. o. m. budgetåret 1984/85,

1993 av Göthe Knutson (m) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär sådan ändring i reglerna för bostadsbidrag att underskott av jordbruksfastighet eller rörelse i sådana fall som beskrivs i motionen inte leder till att familjer berövas rätten till bostadsbidrag,

2014 av Anna Wohlin-Andersson (c) vari hemställs att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ändring av bostadsbidragsreglerna för jordbrukare och företagare vars verksamhet går med förlust,

2113 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari, såvitt nu är i fråga, hemställs (4) att riksdagen på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1983/84 till Bostadsbidrag m. m. anvisar ett förslagsanslag av 93 000 000 kr.,

(5) att riksdagen till Bostadsbidrag m. m. anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 275 000 000 kr. sänkt förslagsanslag om 1 255 000 000 kr. för budgetåret 1984/85,

2448 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari – med hänvisning till motion 1983/84: 2445 – hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att ge bostadsbidragen för barnfamiljer en mer rättvis utformning,

dels de i anledning av proposition 1983/84: 150 väckta motionerna 1983/84:

2941 av Karin Söder m. fl. (c), vari såvitt nu är i fråga, hemställs (17) att riksdagen beslutar att – i avvaktan på bostadskommitténs översyn – avslå regeringens förslag om höjda bostadsbidrag till barnfamiljer,

2944 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, hemställs (2) att riksdagen godkänner vad i motion 1983/84: 573 (vpk) förordats om

- a) att studiemedel inte skall beaktas vid bostadsbidragens beräkning,
- b) ändrade inkomstgränser,
- c) ändrade hyresgränser,
- d) anslag till Bostadsbidrag m. m. för budgetåret 1984/85,

2952 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari hemställs.

1. att riksdagen avslår proposition 1983/84: 150, bilaga 5 vad avser punkterna 1, 2 och 5,

2. att riksdagen till Bostadsbidrag m. m. anvisar ytterligare förslagsanslag av 10 000 000 kr.,

2955 av Kerstin Andersson (c) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar ändra bestämmelserna om bostadsbidrag i enlighet med vad i motionen anförts,

2. att riksdagen beslutar ändra hur underskottsavdrag läggs till den taxerade inkomsten vid beräkning av bostadsbidragsgrundande inkomst,

2956 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari, såvitt nu är i fråga, hemställs

(25) att riksdagen avslår yrkandena 1–6 i bilaga 5 (bostadsdepartementet) i fråga om bostadsbidrag.

3 Utskottet

3.1 Inledning

I proposition 150 (bil. 2 s. 1) redovisas att utvecklingen sedan mitten av 1970-talet och till början av 1980-talet inneburit att barnfamiljernas situation försämrats i jämförelse med andra befolkningsgruppers. Många barnfamiljer har genom den ekonomiska utvecklingen fått en ansträngd ekonomisk situation. Reallöneminskningar har drabbat barnfamiljerna hårdare än familjer utan barn eftersom barnfamiljerna har en större försörjningsbörda. Det familjeekonomiska stödet och de skatteförmåner som finns för barnfamiljer har inte kunnat motverka denna utveckling. Det ekonomiska familjestödet har till följd härav kraftigt urholkats sedan mitten av 1970-talet.

Mot bakgrund av vad som ovan redovisats läggs i proposition 150 fram vissa förslag i syfte att väsentligt förbättra stödet till barnfamiljerna. Det gäller bl. a. höjda allmänna barnbidrag inkl. flerbarnstilläggen, höjda bostadsbidrag, höjd garantinivå i föräldraförsäkringen och förlängda bidragsförskort.

3.2 Bostadsbidragens utformning m. m.

Med hänvisning till de höjningar av bostadsbidragen till barnfamiljer som riksdagen beslutat om fr. o. m. april 1984 (BoU 1983/84: 12) föreslås ingen ändring av bidragsreglerna i årets budgetproposition (bil. 13 s. 57). I sammanhanget hänvisas dessutom till bostadskommitténs pågående arbete samt till en av socialministern tillsatt särskild beredningsgrupp med uppgift att göra en samlad bearbetning av olika familjeekonomiska utredningars material.

Som ett led i de samlade åtgärderna för att förbättra stödet till barnfamiljerna föreslås i proposition 150 bilaga 5 (s. 6) att bostadsbidragen skall höjas från den 1 januari 1985.

I proposition 150 (bil. 5 s. 7) föreslås att *de övre hyresgränserna* för statskommunalt bostadsbidrag till barnfamiljer skall räknas upp. Sålunda

†1 Riksdagen 1983/84. 19 saml. Nr 32

förordas att gränserna för en- och tvåbarnsfamiljerna höjs från 1 625 till 1 675 kr./mån., för tre- och fyrbarnsfamiljerna från 2 100 till 2 175 kr./mån. och för familjer med fem eller fler barn från 2 525 till 2 625 kr./mån.

Vidare föreslås *inkomstgränserna* för statliga och statskommunala bostadsbidrag höjda. De nedre inkomstgränserna föreslås sålunda höjda med 2 000 kr. till 37 000 kr. för ensamstående med barn och till 45 000 kr. för makar med barn. Samtidigt bör enligt förslaget den övre inkomstgränsen höjas från 65 000 till 67 000 kr.

I den under allmänna motionstiden 1984 väckta motionen 573 (vpk) läggs fram förslag om höjningar av bostadsbidragen utöver de höjningar som gäller fr. o. m. den 1 april 1984. I den med anledning av proposition 150 väckta motionen 2944 (vpk) läggs motsvarande förslag fram.

I motion 573 (vpk) yrkande 1 c samt i motion 2944 (vpk) yrkande 2 c förordas sålunda att de övre hyresgränserna höjs för ensamstående utan barn till 900 kr./mån., för makar utan barn till 1 100 kr./mån., för enbarnsfamiljerna till 2 000 kr./mån., för tvåbarnsfamiljerna till 2 300 kr./mån., för trebarnsfamiljerna till 2 600 kr./mån., för fyrbarnsfamiljerna till 2 900 kr./mån. och för familjer med fem eller fler barn till 3 200 kr./mån.

Vidare föreslås i samma motioner (yrkande 1 b, resp. yrkande 2 b) att de nedre inkomstgränserna höjs. Den nedre gränsen föreslås sålunda höjd för ensamstående utan barn till 29 000 kr., för makar utan barn till 32 000 kr., för ensamstående med barn till 38 000 och för makar med barn till 52 000 kr.

Förslaget i den under allmänna motionstiden 1984 framlagda motionen 2113 (fp) yrkandena 4 och 5 innebär såvitt nu är i fråga att hyres- och inkomstgränserna för bostadsbidragen skall läsas på den nivå som gällde fram till den 1 april 1984.

Förslagen i proposition 150 om höjda övre hyresgränser och om höjda inkomstgränser avvisas i motionerna 2941 (c) yrkande 17, 2952 (m) yrkande 1 och 2956 (fp) yrkande 25, samtliga yrkanden såvitt nu är i fråga. I sina avslagsmotiveringar framhåller motionärerna i första hand sina i andra sammanhang framlagda resp. förslag med syfte att förbättra barnfamiljernas ekonomiska situation.

De i proposition 150 framlagda förslagen till åtgärder i syfte att förbättra barnfamiljernas situation har avvisats i motioner (m), (c) och (fp) bl. a. med hänvisning till de i samma motioner framlagda alternativa förslagen till familjepolitiska åtgärder. För barnfamiljerna nödvändiga förbättringar måste i stället grundas på en ekonomisk totalsyn där även skatte- och bidragssystemet i sin helhet vägs in. Endast härigenom kan enligt utskottets mening en meningsfull och bestående förbättring åstadkommas.

Med hänvisning till vad som ovan anförts avstyrker utskottet vad i proposition 150 föreslagits om ändrade övre hyresgränser och inkomstgränser. Utskottet tillstyrker därmed förslagen i motionerna 2941 (c) yrkande 17, 2952 (m) yrkande 1 och 2956 (fp) yrkande 25, samtliga yrkanden såvitt nu är i fråga. Vad i motionerna 573 (vpk) yrkandena 1 b och 1 c, 2113

(fp) yrkandena 4 och 5, båda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga, och 2944 (vpk) yrkandena 2 b och 2 c föreslagits avstyrks av utskottet.

I proposition 150 (bil. 5 s. 7) framhålls att familjer med ungdomar som är i åldern 17 till 20 år och som fortfarande går i skolan ofta har en ekonomiskt svår situation. Mot bakgrund härav förordas därför att *åldersgränsen för statligt bostadsbidrag* höjs i dessa fall. Enligt förslaget bör således statligt bostadsbidrag lämnas även för de barn över 17 år som uppbär förlängt barnbidrag eller studiehjälp.

Förslaget i denna del avvisas i motionerna 2941 (c) yrkande 17 och 2956 (fp) yrkande 25, båda yrkandena såvitt nu är i fråga. Även i detta fall sker detta med hänvisning till av motionärerna i andra motioner framlagda förslag avseende familjepolitiken.

Regeringens förslag avseende höjd åldersgräns för statligt bostadsbidrag i vissa fall ingår som en viktig och nödvändig del i de samlade åtgärderna för barnfamiljerna. Utskottet tillstyrker proposition 150 i denna del. Motionerna 2941 (c) yrkande 17 och 2956 (fp) yrkande 25 avstyrks i motsvarande del.

I proposition 150 (bil 5 s. 7) tas också upp vissa frågor i samband med inkomstprövningen av bostadsbidragen. Inledningsvis behandlas *inkomstprövningen med avseende på underskott i förvärvskälla*. Enligt vad som anges i propositionen har bestämmelserna om att underskott i förvärvskälla skall läggas till den taxerade inkomsten i vissa fall fått otillfredsställande konsekvenser. Om den bidragssökandes taxering fastställts till 0 kr. och inte hela underskottet har kunnat utnyttjas under inkomståret, kan nämligen den bidragsgrundande inkomsten bli högre än den sökandes sammanräknade inkomst.

Med hänvisning härtill föreslås att vid inkomstprövningen av bostadsbidrag bör i fortsättningen endast den del av underskottsavdraget som faktiskt har kunnat utnyttjas vid taxeringen påverka den bidragsgrundande inkomsten. Underskottsavdrag som inte har kunnat utnyttjas under inkomståret avses emellertid kunna utnyttjas under kommande år som förlustavdrag. Därför bör enligt regeringsförslaget också dessa förlustavdrag påverka den bidragsgrundande inkomsten. Sammantaget innebär alltså förslaget att fortsättningsvis faktiskt utnyttjat avdrag för underskott i förvärvskälla samt förlustavdrag skall läggas till den taxerade inkomsten vid prövning av bostadsbidrag.

I de under allmänna motionstiden 1984 väckta motionerna 1993 (m) och 2014 (c) tas upp de sedermera i proposition 150 redovisade konsekvenserna i vissa fall av att underskott i förvärvskälla ingår i den bostadsbidragsgrundande inkomsten. I motionerna begärs sådana ändringar av bostadsbidragsreglerna att outnyttjade underskottsavdrag i bidragshänseende inte skall räknas som inkomst.

Förslaget i proposition 150 om inkomstprövningen av bostadsbidragen med avseende på underskott i förvärvskälla samt förlustavdrag omfattas

av det generella avslagsyrkandet i motionerna 2941 (c) yrkande 17 och 2956 (fp) yrkande 25.

Förslaget i proposition 150 om att endast faktiskt utnyttjat underskott i förvärvskälla samt förlustavdrag skall läggas till den taxerade inkomsten vid prövning av bostadsbidrag torde enligt utskottets mening innebära att de i vissa fall otillfredsställande konsekvenserna av nuvarande regler elimineras. Regeringsförslaget tillstyrks i nu behandlad del. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att motionerna 2941 (c) yrkande 17 och 2956 (fp) yrkande 25 avstyrks såvitt nu är i fråga.

Vad i motionerna 1993 (m) och 2014 (c) föreslagits avseende beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten är genom de ovan förordade regeländringarna enligt utskottets mening i allt väsentligt tillgodosett. Motionerna avstyrks med hänvisning härtill.

I motion 2955 (c) tas upp vissa frågor i anslutning till förslagen i proposition 150 om inkomstprövningen av bostadsbidragen med avseende på underskotts- och förlustavdrag. I motionens yrkande 1 föreslås sålunda införandet av en *övergångsbestämmelse* som innebär att förlustavdrag som uppkommit före ikraftträdandet av de nya reglerna inte skall ingå i den bostadsbidragsgrundande inkomsten. Dessutom föreslås i motionens yrkande 2 att endast hälften av det *underskottsavdrag* som avser annan förvärvskälla än en- eller tvåfamiljsfastighet skall ingå i den bostadsbidragsgrundande inkomsten.

Med anledning av vad som i motion 2955 (c) föreslagits om en särskild övergångsregel i samband med genomförandet av de förordade beräkningsgrunderna för den bostadsbidragsgrundande inkomsten vill utskottet anföra följande.

Den metod för beräkning av den bostadsbidragsgrundande inkomsten som utskottet ovan ställt sig bakom innebär enligt utskottets mening att den inkomst på vilken bostadsbidraget grundas på ett bättre sätt motsvarar den bidragssökandes verkliga betalningsförmåga. Samtidigt kan konstateras att de föreslagna beräkningsgrunderna för ett mindre antal bostadsbidragssökande inte helt undanröjer nuvarande problem. Det gäller de sökande som tidigare haft stora underskottsavdrag som ej kunnat utnyttjas, men som framdeles kan utnyttja dessa som förlustavdrag. För en del av dessa sökande kan de nu förordade reglerna om att förlustavdrag skall inräknas i den bidragsgrundande inkomsten innebära att bostadsbidraget minskar eller helt faller bort — detta trots att förlustavdraget kan vara hänförligt till ett tidigare underskott som i sin tur påverkat bostadsbidraget ett tidigare år. Ett införande av en övergångsregel i enlighet med förslaget i motion 2955 innebär att endast förlustavdrag som är hänförliga till underskott som uppkommit efter ikraftträdandet av de nya reglerna skall ingå i den bidragsgrundande inkomsten. Detta kan å andra sidan innebära att bidragssökande med stora förlustavdrag från tidigare år får en alltför låg bidragsgrundande inkomst i förhållande till sin verkliga inkomst. Bidrags-

sökanden kan härigenom sägas bli kompenserad i efterhand för tidigare för låga eller uteblivna bostadsbidrag.

Mot bakgrund av det ovan anförda kan utskottet konstatera att de föreslagna beräkningsgrunderna för den bostadsbidragsgrundande inkomsten övergångsvis och i ett fåtal fall ger en missvisande bild av den bidragssökandes inkomstförhållanden – detta även om den motionsledes föreslagna övergångsregeln införs. Utskottet är med hänvisning härtill inte berett biträda förslaget i motion 2955 (c) om införandet av en särskild övergångsregel. Bakom utskottets ställningstagande i denna del ligger också i viss mån en bedömning av förslagets administrativa konsekvenser. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 2955 (c) yrkande 1.

Vad i motion 2955 (c) yrkande 2 anförts om att underskottsavdrag i annan förvärvskälla än en- och tvåfamiljsfastighet endast till hälften skall inräknas i den bostadsbidragsgrundande inkomsten har utskottet inte funnit bärande. Motionen avstyrks i denna del.

Avslutningsvis tas i proposition 150 (bil. 5 s. 7) upp frågan om *beräkningen av förmögenhet i samband med inkomstprövningen av bostadsbidrag*. Enligt nuvarande regler gäller att 20% av den del av hushållets förmögenhet som överstiger 50 000 kr. skall inräknas i den bostadsbidragsgrundande inkomsten. För egnahem och för bostadshus på jordbruksfastighet gäller dock att man skall bortse från värdet av den fastighet som den bidragssökande bor på och från skulder som belastar denna fastighet. Enligt regeringsförslaget bör denna regel nu utsträckas till att omfatta även bostadsrättslägenhet. Detta betyder att vid förmögenhetsberäkningen skall bortses från nettovärdet av bostadsrätten.

Förslaget i denna del avvisas i motionerna 2941 (c) yrkande 17, 2952 (m) yrkande 1 samt 2956 (fp) yrkande 25. I motion 2952 (m) är detta avslagsyrkande dessutom motiverades kopplat till ett krav på utredning av reglerna för förmögenhetsvärderingen av småhus och bostadsrätter i samband med bostadsbidragsgivningen.

Enligt utskottets mening torde förslaget i proposition 150 ge en mera likvärdig förmögenhetsvärdering för bostadsrättslägenheter i jämförelse med den för egnahem och bostadshus på jordbruksfastighet i samband med bostadsbidragsgivningen. Regeringsförslaget i denna del tillstyrks med hänvisning till det anförda. Utskottets ställningstagande i detta avseende innebär att motionerna 2941 (c) yrkande 17, 2952 (m) yrkande 1 och 2956 (fp) yrkande 25 avstyrks såvitt nu är i fråga.

Avslutningsvis behandlar utskottet ett antal från förslagen i propositionen fristående motionsyrkanden avseende bostadsbidragsgivningen.

I motionerna 573 (vpk) yrkande 1 a och 2144 (vpk) yrkande 2 a hemställs att studiemedel ej skall utgöra *bostadsbidragsgrundande inkomst*. I sina motiveringar härför pekar motionärerna bl. a. på att det är stötande att lånade pengar betraktas som inkomst om lånet är ett studielån medan t. ex. banklån inte behandlas på detta sätt.

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen och senast under hösten 1983 haft att behandla motsvarande motionsyrkanden (BoU 1983/84: 12 s. 3) och härvid avstyrkt desamma. Motionerna 573 (vpk) yrkande 1 a och 2944 (vpk) yrkande 2 a avstyrks med hänvisning till dessa tidigare ställningstaganden.

I motion 1058 (m) hävdas att bostadsbidraget till hushåll utan barn i dag saknar praktisk betydelse genom att det reala värdet av bidraget har mer än halverats sedan det infördes år 1974. Med hänvisning härtill hemställs om en *avveckling av bostadsbidraget till hushåll utan barn* fr. o. m. budgetåret 1984/85.

I bostadskommitténs översyn av det samlade bostadsstödet ingår överväganden avseende bl. a. bostadsbidragens utformning och omfattning. Motion 1058 (m) avstyrks med hänsyn till pågående utredningsarbete.

Med hänvisning till vad som i motion 2445 (m) anförts hemställs i motion 2448 om *åtgärder för att ge bostadsbidragen för barnfamiljer en mera rättvis utformning*. I den förra motionen framhålls sålunda att de inkomstprövade bostadsbidragen bättre bör kunna förbehållas och inriktas på att effektivt stödja de familjer som har den sämsta ekonomiska bärkraften.

Frågan om såväl bostadsbidragens roll i de samlade systemen för bostadsstöd som utformningen av bidragen som sådana behandlas av bostadskommittén. En övergripande utgångspunkt för dessa överväganden är att stödet skall trygga en god grundstandard och främja ett jämlikt och integrerat boende. Ytterligare överväganden i hithörande frågor bör enligt utskottets mening anstå i avvaktan på pågående utredningsarbete. Motion 2448 (m) avstyrks med hänvisning härtill.

3.3 Anslag

Med hänvisning till sitt förslag om att inte genomföra någon höjning av bostadsbidragen per den 1 april 1984 föreslår motionärerna i motion 2113 (fp) yrkande 4 att *anslaget till bostadsbidrag på tilläggsbudget 1 för budgetåret 1983/84*, dvs. innevarande budgetår, skall minskas med 67 milj. kr.

Utskottet har ovan avstyrkt motion 2113 (fp) i vad avser en låsning av bostadsbidragen till den nivå som gällde före den 1 april 1984. Därmed saknas också möjlighet att minska bostadsbidragsanslaget. Motion 2113 (fp) yrkande 4 avstyrks också i denna del.

I budgetpropositionen föreslås att till *anslag till bostadsbidrag m. m.* skall anvisas 1 530 milj. kr. för budgetåret 1984/85. Med hänvisning till de i proposition 150 fr. o. m. år 1985 föreslagna förbättringarna av bostadsbidragen föreslås i denna proposition att det ursprungliga anslaget för budgetåret 1984/85 skall ökas med 78 milj. kr.

I de båda motionerna 573 (vpk) yrkande 2 och 2944 (vpk) yrkande 2 d föreslås anslaget till bostadsbidrag ökat med 335 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag i budgetpropositionen. Anslagsökningen är hänförlig till de i motionerna föreslagna förbättringarna av bostadsbidragen.

I motion 2113 (fp) yrkande 5 föreslås att anslaget skall minskas med 275 milj. kr. – detta med hänvisning till förslaget i samma motion om att bostadsbidragen skall låsas till den nivå som gällde före den 1 april 1984.

I motionerna 2941 (c) yrkande 17 och 2956 (fp) yrkande 25 hemställs att proposition 150 skall avslås i sin helhet i vad avser bostadsbidragen. Avslagsyrkandena avser därmed även den i propositionen föreslagna anslagsökningen.

Motionärerna i motion 2952 (m) har ställt sig bakom förslagen i proposition 150 i vad avser höjd åldersgräns i vissa fall för statligt bostadsbidrag samt inkomstprövningen av bostadsbidragen med avseende på underskotts- och förlustavdrag. Mot bakgrund härav föreslås i motionens yrkande 2 att anslaget till bostadsbidrag ökas med 10 milj. kr. i förhållande till förslaget i budgetpropositionen.

Med den karaktär av förslagsanslag som anslaget till bostadsbidrag har måste anslagsberäkningen alltid vidlådas en viss osäkerhet. Enligt utskottets mening bör dock anslaget för budgetåret 1984/85 kunna beräknas med utgångspunkt i regeringens förslag i budgetpropositionen och i proposition 150. Anslaget till bostadsbidrag m. m. bör därför tas upp till ett belopp av 1608 milj. kr. för budgetåret 1984/85. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att motionerna 573 (vpk) yrkande 2, 2113 (fp) yrkande 5, 2941 (c) yrkande 17, 2944 (vpk) yrkande 2 d, 2952 (m) yrkande 2 och 2956 (fp) yrkande 25 avstyrks i motsvarande delar.

3.4 Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *de övre hyresgränserna och inkomstgränserna* att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 2941 yrkande 17, 2952 yrkande 1 och 2956 yrkande 25, samtliga motionsyrkanden såvitt nu är i fråga, med avslag på regeringens förslag i proposition 1983/84: 150 bilaga 5 och med avslag på motionerna 1983/84: 573 yrkandena 1 b och 1 c, 2113 yrkandena 4 och 5, båda yrkandena såvitt nu är i fråga, samt 2944 yrkandena 2 b och 2 c inte godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,
2. beträffande *åldersgränsen för statligt bostadsbidrag* att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1983/84: 150 bilaga 5 och med avslag på motionerna 1983/84: 2941 yrkande 17 och 2956 yrkande 25, båda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga, godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,
3. beträffande *inkomstprövningen med avseende på underskott i förvärvskälla* att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1983/84: 150 bilaga 5 och med avslag på motionerna 1983/84: 1993, 2014, 2941 yrkande 17 såvitt nu är i fråga och 2956 yrkande 25 såvitt nu är i fråga godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,

4. beträffande *övergångsbestämmelse* att riksdagen avslår motion 1983/84: 2955 yrkande 1,
5. beträffande *underskottsavdrag* att riksdagen avslår motion 1983/84: 2955 yrkande 2,
6. beträffande *beräkningen av förmögenhet i samband med inkomstprövningen av bostadsbidrag* att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1983/84: 150 bilaga 5 och med avslag på motionerna 1983/84: 2941 yrkande 17, 2952 yrkande 1 och 2956 yrkande 25, samtliga motionsyrkanden såvitt nu är i fråga, godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,
7. beträffande *bostadsbidragsgrundande inkomst* att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 573 yrkande 1 a och 2944 yrkande 2 a,
8. beträffande *avveckling av bostadsbidraget till hushåll utan barn* att riksdagen avslår motion 1983/84: 1058,
9. beträffande *åtgärder för att ge bostadsbidragen för barnfamiljer en mera rättvis utformning* att riksdagen avslår motion 1983/84: 2448,
10. beträffande *anslag till bostadsbidrag på tilläggsbudget 1 för budgetåret 1983/84* att riksdagen avslår motion 1983/84: 2113 yrkande 4 såvitt nu är i fråga,
11. beträffande *anslag till bostadsbidrag m.m.* att riksdagen med bifall till regeringens förslag i budgetpropositionen, med anledning av regeringens förslag i proposition 1983/84: 150 bilaga 5 samt motionerna 1983/84: 573 yrkande 2, 2944 yrkande 2 d och 2952 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1983/84: 2113 yrkande 5, 2941 yrkande 17 och 2956 yrkande 25, samtliga tre motionsyrkanden såvitt nu är i fråga, till *Bostadsbidrag m.m.* för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 608 000 000 kr.

Stockholm den 22 maj 1984

På bostadsutskottets vägnar

KJELL A. MATTSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Thure Jadestig (s), Maj-Lis Landberg (s), Magnus Persson (s), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c), Per Olof Håkansson (s), Lennart Nilsson (s), Kerstin Ekman (fp), Tore Claeson (vpk), Margareta Palmqvist (s), Erik Olsson (m) och Jan-Eric Virgin (m).

Reservationer

1. De övre hyresgränserna och inkomstgränserna

Oskar Lindkvist, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Magnus Persson, Per Olof Håkansson, Lennart Nilsson och Margareta Palmqvist (alla s) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 4 börjar "De i" och på s. 5 slutar "av utskottet" bort lyda:

Som redovisats ovan (avsnitt 3.1) har många barnfamiljer i dag en ansträngd ekonomisk situation. Regeringen har också mot bakgrund härav i proposition 150 lagt fram förslag om en rad åtgärder i syfte att förbättra stödet till barnfamiljerna. De härvid förordade förbättringarna av bostadsbidragen utgör enligt utskottets mening en viktig och nödvändig del i detta samlade åtgärdsprogram – inte minst med hänsyn till att bostadsutgiften är en tung post i barnfamiljernas ekonomi. Utskottet vill i detta sammanhang också peka på de fördelningspolitiska effekterna av höjda bostadsbidrag. Genom bostadsbidragsreglerna riktas stödet till de barnfamiljer som har den sämsta ekonomiska bärkraften. Utskottet vill särskilt stryka under vad i propositionen anförts att en höjning av bostadsbidragen är ett led i åtgärderna att stödja barnfamiljerna. Utskottet vill tillägga att bostadsbidragen till barnfamiljerna är en viktig del av det familjestöd som behandlas i proposition 150.

Med hänvisning till det ovan anförda bör enligt bostadsutskottets mening bostadsbidragen till barnfamiljerna höjas. Utskottet finner härvid de i regeringsprotokollet förordade höjningarna väl avvägda.

Regeringsförslaget tillstyrks i vad avser ändrade övre hyresgränser för statskommunalt bostadsbidrag och ändrade inkomstgränser för statliga och statskommunala bostadsbidrag. Utskottets ställningstagande i denna del innebär att utskottet avstyrker motionerna 573 (vpk) yrkandena 1 b och 1 c, 2113 (fp) yrkandena 4 och 5, båda yrkandena såvitt nu är i fråga, 2941 (c) yrkande 17 såvitt nu är i fråga, 2944 (vpk) yrkandena 2 b och 2 c, 2952 (m) yrkande 1 såvitt nu är i fråga samt 2956 (fp) yrkande 25 såvitt nu är i fråga.

dels utskottet under 1 bort hemställa

1. beträffande *de övre hyresgränserna och inkomstgränserna* att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1983/84: 150 bilaga 5 och med avslag på motionerna 1983/84: 573 yrkandena 1 b och 1 c, 2113 yrkandena 4 och 5, båda yrkandena såvitt nu är i fråga, 2941 yrkande 17 såvitt nu är i fråga, 2944 yrkandena 2 b och 2 c, 2952 yrkande 1 såvitt nu är i fråga och 2956 yrkande 25 såvitt nu är i fråga godkänner vad i regeringsprotokollet förordats,

2. De övre hyresgränserna och inkomstgränserna

Tore Claeson (vpk) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 4 börjar "De i" och på s. 5 slutar "av utskottet" bort lyda:

Utskottet delar regeringens uppfattning om att bostadsbidragen behöver förbättras. Samtidigt kan utskottet konstatera att de i proposition 150 föreslagna höjningarna av hyresgränserna och av inkomstgränserna är alltför låga. Många barnfamiljer har genom de senaste årens ekonomiska utveckling fått en ansträngd ekonomisk situation till följd av betydande reallöneminskningar och ett kraftigt urholkat familjestöd. Mot bakgrund härav måste enligt utskottets mening bostadsbidragen höjas utöver vad regeringen föreslår – detta för att i någon mån kompensera barnfamiljerna för de tidigare eftersläpningarna. Utskottet har härvid funnit de i vänsterpartiet kommunisternas partimotioner 573 och 2944 föreslagna ändringarna av hyresgränserna och av inkomstgränserna väl avvägda. Den nu förordade höjningen av bostadsbidragen innebär också en anslutning till vad bostadsstyrelsen i denna del föreslagit i sin anslagsframställning för budgetåret 1984/85.

Utskottet tillstyrker med det ovan anförda förslagen i motionerna 573 (vpk) yrkandena 1 b och 1 c samt 2944 (vpk) yrkandena 2 b och 2 c. Motionerna 2113 (fp) yrkandena 4 och 5, 2941 (c) yrkande 17, 2952 (m) yrkande 1 och 2956 (fp) yrkande 25 avstyrks i motsvarande delar.

dels utskottet under 1 bort hemställa

1. beträffande *de övre hyresgränserna och inkomstgränserna* att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 573 yrkandena 1 b och 1 c samt 2944 yrkandena 2 b och 2 c, med anledning av regeringens förslag i proposition 1983/84: 150 bilaga 5 och med avslag på motionerna 1983/84: 2113 yrkandena 4 och 5, 2941 yrkande 17, 2952 yrkande 1 och 2956 yrkande 25, samtliga motionsyrkanden såvitt nu är i fråga, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

3. Åldersgränsen för statligt bostadsbidrag

Kerstin Ekman (fp) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 5 som börjar "Regeringens förslag" och slutar "motsvarande del" bort lyda:

Vad utskottet ovan anfört avseende förslagen i proposition 150 bilaga 5 om ändrade övre hyresgränser och inkomstgränser gäller i allt väsentligt förslaget till höjd åldersgräns i vissa fall för statligt bostadsbidrag. Detta betyder enligt utskottets mening att för barnfamiljerna nödvändiga förbättringar måste grundas på en ekonomisk totalsyn där även skatte- och

bidragssystemet i sin helhet vägs in. Utskottet vill i detta sammanhang också peka på de alternativa förslag till åtgärder i syfte att förbättra barnfamiljernas situation som lagts fram i motion (fp). Utskottet vill speciellt framhålla förslaget om att förlängt barnbidrag eller studiehjälp skall utgå under 12 månader och inte bara under 9 månader som f. n.

Med hänvisning till det ovan anförda biträder utskottet avslagsyrkandena i motionerna 2941 (c) yrkande 17 och 2956 (fp) yrkande 25 och avstyrker vad i proposition 150 bilaga 5 föreslagits avseende åldersgränsen för statligt bostadsbidrag.

dels utskottet under 2 bort hemställa

2. *beträffande åldersgränsen för statligt bostadsbidrag* att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 2941 yrkande 17 och 2952 yrkande 25, båda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga, och med avslag på regeringens förslag i proposition 150 bilaga 5 inte godkänner vad i regeringsprotokollet anförts,

4. Beräkningen av förmögenhet i samband med inkomstprövningen av bostadsbidrag

Rolf Dahlberg (m), Bertil Danielsson (m), Kerstin Ekman (fp), Erik Olsson (m) och Jan-Eric Virgin (m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 7 som börjar "Enligt utskottets" och slutar "i fråga" bort lyda:

Utskottet har ovan avstyrkt regeringens förslag i vad gäller ändrade övre hyresgränser och inkomstgränser. Vad som härvid anförts gäller även förslaget i vad avser beräkningen av förmögenhet i samband med inkomstprövningen av bostadsbidrag. Proposition 150 bilaga 5 avstyrks också i denna del. Utskottet har därmed ställt sig bakom avslagsyrkandena i denna del i motionerna 2941 (c) yrkande 17, 2952 (m) yrkande 1 och 2956 (fp) yrkande 25.

dels utskottet under 6 bort hemställa

6. *beträffande beräkningen av förmögenhet i samband med inkomstprövningen av bostadsbidrag* att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 2941 yrkande 17, 2952 yrkande 1 och 2956 yrkande 25, samtliga motionsyrkanden såvitt nu är i fråga, och med avslag på regeringens förslag i proposition 1983/84: 150 bilaga 5 inte godkänner vad i regeringsprotokollet förordats.

5. Bostadsbidragsgrundande inkomst

Tore Claesson (vpk) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 8 som börjar "Utskottet har" och slutar "tidigare ställningstaganden" bort lyda:

F.n. gäller att till den bidragsgrundande inkomsten skall läggas även hälften av sådana studiemedel som utgår enligt 4 kap. studiestödslagen, dvs. studiebidrag och återbetalningspliktiga studiemedel. Vänsterpartiet kommunisterna har alltsedan denna regel infördes för några år sedan varit emot att studielån till skillnad från andra lån betraktas som en inkomst. Som vpk tidigare anfört innebär den nuvarande regeln att lånade pengar betraktas som inkomst om lånet är ett studielån, medan t.ex. lån i bank inte behandlas på detta sätt. De studerande som för sitt uppehälle är beroende av studiemedel får därför lägre bostadsbidrag än andra studerande vid i övrigt lika förutsättningar. Detta är stötande, och den nuvarande ordningen bör enligt utskottets mening snarast avskaffas.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet vad i motionerna 573 (vpk) yrkande 1 a och 2944 (vpk) yrkande 2 a anförts om att studiemedel inte skall utgöra bidragsgrundande inkomst.

dels utskottets under 7 bort hemställa

7. beträffande *bostadsbidragsgrundande inkomst* att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 573 yrkande 1 a och 2944 yrkande 2 a beslutar att studiemedel ej skall utgöra bostadsbidragsgrundande inkomst,

6. Avveckling av bostadsbidraget till hushåll utan barn

Rolf Dahlberg, Bertil Danielsson, Erik Olsson och Jan-Eric Virgin (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 8 som börjar "I bostadskommitténs" och slutar "pågående utredningsarbete" bort lyda:

Som anförs i motion 1058 (m) har bostadsbidraget till hushåll utan barn alltmer förlorat i betydelse. Bidragets reala värde har sedan det infördes år 1974 mer än halverats. Sammantaget innebär denna utveckling att samtidigt som antalet bidragstagare minskar så minskar också bidragets storlek för dem som trots allt får bidrag. Utvecklingen är härigenom på väg mot en situation där omfattande administrativa rutiner måste behållas för att betala ut ett allt mindre antal bidrag med ett allt mindre värde för bidragstagarna. Bostadsbidraget till hushåll utan barn bör därför kunna avvecklas fr.o.m. budgetåret 1984/85 i enlighet med vad som föreslagits i motion 1058 (m).

dels utskottet under 8 bort hemställa

8. beträffande *avveckling av bostadsbidraget till hushåll utan barn* att riksdagen med anledning av motion 1983/84: 1058 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Åtgärder för att ge bostadsbidragen för barnfamiljer en mera rättvis utformning

Rolf Dahlberg, Bertil Danielsson, Erik Olsson och Jan-Eric Virgin (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 8 som börjar "Frågan om" och slutar "hänvisning härtill" bort lyda:

Som framhålls i moderata samlingspartiets partimotion 2445 får nuvarande skatte- och bidragssystem till följd att de som bäst behöver en inkomstökning ofta får behålla minst. Framför allt gäller detta flerbarnsfamiljer och barnfamiljer med låga eller vanliga inkomster. En av orsakerna härtill är avtrappningsreglerna för det inkomstprövade bostadsbidraget. Detta har också påvisats av bostadsbidragskommittén som pekat på att det främst är barnfamiljer som är hänvisade till att leva på en förvärvsinkomst som missgynnas.

Enligt bostadsutskottets mening bör därför bostadsbidragen bättre kunna förbehållas och inriktas på att effektivt stödja de familjer som trots allt inte kan nå en tillräcklig standard. En utgångspunkt bör härvid vara att inkomstprövningen tar hänsyn till familjens disponibla inkomst, dvs. hushållets samlade inkomster efter avdrag för skatt.

Vad utskottet ovan med anledning av motion 2448 (m) anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 9 bort hemställa

9. beträffande *åtgärder för att ge bostadsbidragen för barnfamiljer en mera rättvis utformning* att riksdagen med anledning av motion 1983/84: 2448 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Anslag till bostadsbidrag m. m.

Rolf Dahlberg, Bertil Danielsson, Erik Olsson och Jan-Eric Virgin (alla m) anser – under förutsättning av bifall till utskottets hemställan under 1 och reservation 4 – att

dels den del av utskottets betänkande på s. 9 som börjar "Med den" och slutar "motsvarande delar" bort lyda:

I enlighet med vad som föreslås i motion 2952 (m) har utskottet avslagit proposition 150 bilaga 5 förutom i vad avser åldersgränsen för statligt bostadsbidrag samt beräkningen av förmögenhet i samband med inkomst-

prövningen av bostadsbidrag. Därmed bör också bostadsbidragsanslaget beräknas i enlighet med förslaget i samma motion. Till bostadsbidrag bör därför anvisas ett förslagsanslag av 1 540 000 000 kr. för budgetåret 1984/85.

Utskottets ställningstagande innebär att motionerna 573 (vpk) yrkande 2, 2113 (fp) yrkande 5, 2941 (c) yrkande 17, 2944 yrkande 2 d och 2956 yrkande 25 avstyrks i motsvarande del.

dels utskottet under 11 bort hemställa

11. beträffande *anslag till bostadsbidrag m.m.* att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2952 yrkande 2 såvitt nu är i fråga, med bifall till regeringens förslag i budgetpropositionen, med anledning av regeringens förslag i proposition 1983/84: 150 bilaga 5 och med avslag på motionerna 1983/84: 573 yrkande 2, 2113 yrkande 5 såvitt nu är i fråga, 2941 yrkande 17 såvitt nu är i fråga, 2944 yrkande 2 d och 2956 yrkande 25 såvitt nu är i fråga till *Bostadsbidrag m.m.* för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 540 000 000 kr.

9. Anslag till bostadsbidrag m. m.

Kjell A. Mattsson och Birgitta Hambraeus (båda c) anser – under förutsättning av bifall till utskottets hemställan under 1 – att

dels den del av utskottets betänkande på s. 9 som börjar ”Med den” och slutar ”motsvarande delar” bort lyda:

Utskottet har ovan avstyrkt regeringens förslag till höjda bostadsbidrag förutom i vad avser höjd åldersgräns i vissa fall, inkomstprövningen med avseende på underskott i förvärvskälla samt förmögenhetsberäkningen i samband med inkomstprövningen. Med utgångspunkt häri bör enligt utskottets mening anslaget till bostadsbidrag m. m. beräknas till ett belopp av 1 546 milj. kr. för budgetåret 1984/85.

Utskottets ställningstagande innebär att motionerna 573 (vpk) yrkande 2, 2113 (fp) yrkande 5, 2941 (c) yrkande 17, 2944 yrkande 2 d, 2952 (m) yrkande 2, och 2956 yrkande 25 avstyrks i motsvarande del.

dels utskottet under 11 bort hemställa

11. beträffande *anslag till bostadsbidrag m.m.* att riksdagen med bifall till regeringens förslag i budgetpropositionen, med anledning av regeringens förslag i proposition 1983/84: 150 bilaga 5 och med avslag på motionerna 1983/84: 573 yrkande 2, 2113 yrkande 5 såvitt nu är i fråga, 2941 yrkande 17 såvitt nu är i fråga, 2944 yrkande 2 d, 2952 yrkande 2 såvitt nu är i fråga samt 2956 yrkande 25 såvitt nu är i fråga till *Bostadsbidrag m.m.* för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 546 000 000 kr.

10. Anslag till bostadsbidrag m. m.

Kerstin Ekman (fp) anser – under förutsättning av bifall till utskottets hemställan under 1 samt reservation 3 och 4 – att

dels den del av utskottets betänkande på s. 9 som börjar "Med den" och slutar "motsvarande delar" bort lyda:

I enlighet med förslagen i motionerna 2941 (c) och 2956 (fp) har utskottet ovan avstyrkt förslagen i proposition 150 bilaga 5 om ändrade bostadsbidrag. Härmed saknas också grund att höja bostadsbidragsanslaget i enlighet med vad som i samma proposition föreslagits. Till bostadsbidrag m. m. för budgetåret 1984/85 bör därför anvisas 1 530 000 000 kr. – dvs. ett anslag som motsvarar vad som ursprungligen tagits upp i budgetpropositionen.

Utskottets ställningstagande betyder att motionerna 573 (vpk) yrkande 2, 2113 (fp) yrkande 5, 2944 (vpk) yrkande 2 b och 2952 (m) yrkande 2 avstyrks i motsvarande del.

dels utskottet under 11 bort hemställa

11. beträffande *anslag till bostadsbidrag m. m.* att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 2941 yrkande 17 och 2956 yrkande 25, båda motionsyrkandena såvitt nu är i fråga, med bifall till regeringens förslag i budgetpropositionen, med avslag på regeringens förslag i proposition 1983/84: 150 bilaga 5 och med avslag på motionerna 1983/84: 573 yrkande 2, 2113 yrkande 5 såvitt nu är i fråga, 2944 yrkande 2 d och 2952 yrkande 2 till *Bostadsbidrag m. m.* för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 530 000 000 kr.

11. Anslag till bostadsbidrag m. m.

Tore Claeson (vpk) anser – under förutsättning av bifall till reservation 2 – att

dels den del av utskottets betänkande på s. 9 som börjar "Med den" och slutar "motsvarande delar" bort lyda:

Utskottet har ovan ställt sig bakom förslagen i vänsterpartiet kommunisternas partimotioner 573 och 2944 om att höja de övre hyresgränserna och inkomstgränserna. Detta betyder att bostadsbidragsanslaget måste beräknas i enlighet med vad som föreslås i samma motioner (yrkande 2 resp. 2 d). Till bostadsbidrag m. m. bör därför anvisas ett förslagsanslag av 1 865 000 000 kr. för budgetåret 1984/85 – ett med 335 000 000 kr. förhöjt anslag i förhållande till regeringens förslag i budgetpropositionen.

Utskottets ställningstagande ovan innebär att motionerna 2113 (fp) yrkande 5, 2941 (c) yrkande 17, 2952 (m) yrkande 2 och 2956 (fp) yrkande 25 avstyrks såvitt nu är i fråga.

dels utskottet under 11 bort hemställa

11. beträffande *anslag till bostadsbidrag m. m.* att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 573 yrkande 2 och 2944 yrkande 2 d, med bifall till regeringens förslag i budgetpropositionen, med anledning av regeringens förslag i proposition 1983/84: 150 bilaga 5 och med avslag på motionerna 1983/84: 2113 yrkande 5, såvitt nu är i fråga, 2941 yrkande 17, såvitt nu är i fråga, 2952 yrkande 2 och 2956 yrkande 25, såvitt nu är i fråga, till *Bostadsbidrag m. m.* för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 865 000 000 kr.